

Enkele ervaringen met de teelt van hennep

Ir. J. C. FRIEDERICH

Rijkslandbouwconsulent voor de Vezelgewassen, Wageningen

Inleiding

De veelbelovende resultaten die de laatste jaren door het PAW (teelt) in nauwe samenwerking met het IBVL (verwerking) bij het henneponderzoek werden verkregen, zijn aanleiding geweest om het vorige jaar met enkele zg. „proefkernen” op wat grotere schaal te beginnen. Via het Landbouwbureau M. Wiersum uit Groningen werd hiervoor de beschikking gekregen over zaaizaad van het eenhuizige ras Fibrimon 56. Dit Fibrimonras had in de proeven opbrengsten gegeven van 10 ton stro met een vezelgehalte van 30%, resulterende in een vezelopbrengst van rond 3 ton vezel per ha. Terwijl de teelt van hennep betrekkelijk eenvoudig is, levert de ontsluiting en de winning van de vezel volgens de warmwaterrootmethode nogal wat moeilijkheden op, althans indien men dit op een economisch verantwoorde basis wenst te doen. Door de hennep direct na de oogst in het zwad te dauwrotten en vervolgens na droging door een breekvlasmachine te voeren, werd echter op vrij eenvoudige wijze als eindproduct een vezel verkregen die als breekhennep tegen een redelijke prijs, ongeveer f 1,15 per kg, afzetmogelijkheden bood.

Past hennep in het bouwplan?

Bij de telers die reeds enige ervaringen met de teelt hebben, is de hennep zeer gezien. De snelle groei – in 5 maanden bereikt de hennep een lengte van 2,5 meter – maakt, dat vrijwel alle aanwezige onkruiden worden verstikt. De diep in de grond dringende penwortels en de achtergebleven stoppel, die vrij gemakkelijk verteert, bevorderen een goede structuur. Men heeft nog weinig gemerkt van een arme stoppel, die hennep zou nalaten. Wintergranen en aardappelen lenen zich zeer goed als navrucht, tenzij de grond te laat vrij komt voor de inzaai van wintergranen. Evenals vlas groeit hennep graag op „oude kracht”. De wat zwaardere kleigronden geven doorgaans een betere opbrengst dan de vochtige veenkoloniale zand- en dalgronden. Snel uitdrogende gronden en gronden met een slechte waterafvoer zijn voor de hennep teelt ongeschikt.

Welke eisen stelt de hennep aan de teelt?

Een goed bezakt en vlak, vochthoudend zaaibed geeft de meeste kans op een vlotte en gelijkmatige opkomst.

Zaaitijd en wijzen van zaaien

Indien de winterkoude niet te lang aanhoudt, kan men als algemene richtlijn stellen omstreeks medio april te zaaien. Een late zaai (na 1 mei) geeft kortere stengels en een latere afrijping, doch bij een te vroege zaai in een nog koude grond stagneert de kieming en de eerste ontwikkeling, waardoor het onkruid de overhand zou kunnen krijgen.

Het verdient aanbeveling machinaal en niet te diep te zaaien op 10–15 cm rijenafstand naar 50 kg zaaizaad per ha. Het zaaizaad moet ontsmet en met een vogelafwerend middel behandeld zijn. Een te ruime rijenafstand of een te grote hoeveelheid zaaizaad geeft meer kans op zg. „onderhennep”, dat wil zeggen korte, dunne achterlijke stengsel, die spoedig omvallen en door de *Botrytis*-schimmel worden aangetast, waardoor ze een bemettingshaard voor de andere stengels vormen.

Bemesting

Voor een hoge stro-opbrengst is veel stikstof nodig, maar te hoge N-giften geven te grove en te lange stengels, die het oogsten bemoeilijken en een laag vezelgehalte van minder goede kwaliteit leveren.

Behalve stikstof is ook een goede fosfaat- en kalibemesting van belang, zowel voor een vlotte ontwikkeling als voor de stevigheid en de vezelkwaliteit. Als algemene richtlijn – afhankelijk van de vruchtbaarheidstoestand van de grond – kan men aannemen: 120 kg N in de vorm van kalkammonsalpeter, 80 kg P_2O_5 als super en 160–180 kg K_2O , bij voorkeur als patentkali.

Toediening in de vorm van mengmeststoffen, indien deze in de juiste mengverhoudingen aanwezig zijn, verdient overweging.

Verpleging

De verpleging van het gewas stelt zeer geringe eisen en kan bij sterke droogte na het zaaien beperkt worden tot rollen en bij korstvorming tot licht eggen of bewerking met een cambridge-rol. Omdat het een snelgroeiend gewas is, wordt al spoedig een volledige grondbedekking bereikt.

Als plagen kunnen aardvlooien, ritnaalden en engerlingen worden genoemd, die echter tot nu toe weinig ernstige schade aangericht hebben. Een bestrijding is dan ook nog niet urgent gebleken en is tegen de laatste categorieën insecten ook niet eenvoudig. Van de ziekten dient in de eerste plaats de „grauwe schimmel” (*Botrytis cinerea*)-aantasting genoemd te worden, die als witte manchetten op elke hoogte van de stengel kan optreden en deze doet afsterven.

Hagelschade kan onder bepaalde omstandigheden ernstig zijn. Verzekering hiertegen verdient dan ook aanbeveling.

In Italië en Frankrijk kan men zeer ernstige schade ondervinden van de „hennepdoder”, een bremraapsoort (*Orobanche sp.*), zodat deze parasiet ook voor ons land, hoewel hier nog niet voorgekomen, een potentieel gevaar blijft vormen.

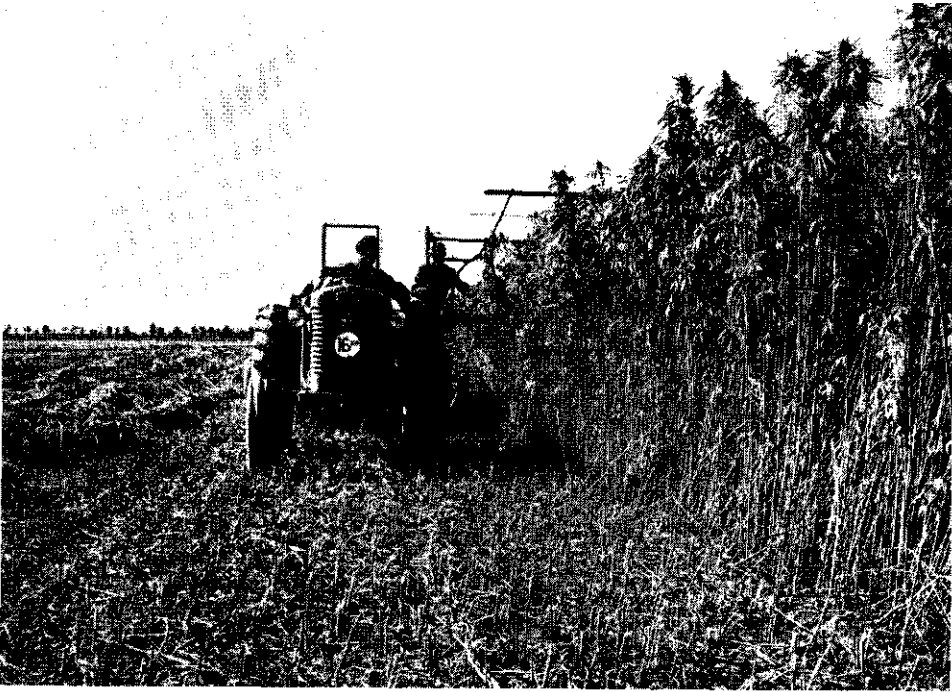

Fig. 1. Het oogsten van hennep met een omgebouwde zelfbinder

Het oogsten

Gebleken is, dat men omstreeks eind augustus begin september met het afmaaien moet beginnen, wil men eind september klaar zijn met het dauwrotten. Zo mogelijk dient de werkverdeling zodanig geregeld te zijn, dat men *na* de aardappeloogst en *voor* de bietenoogst komt. Voor het oogsten kan men een enigszins gewijzigde zelfbinder gebruiken of eventueel een Seiga-rietoogstmachine, terwijl een speciale hennep-oogstmachine met een haspel van vier wieken in ontwikkeling is, die de hennep direct in een zwad legt. De zeer buigzame hennep, die sterk in lengte varieert, laat zich bij wat wind moeilijk afmaaien. Stengels met een lengte van 2 à 2,5 m en van potlood- tot vingerdikte laten zich overigens zonder moeilijkheden oogsten. Het verdient aanbeveling rondom het perceel hennep een strook gerst te zaaien, waardoor de oogstmachine direct kan worden ingezet.

Het dauwrotten en de verdere verwerking

Terwijl de oogstproblemen vermoedelijk gemakkelijk zullen kunnen worden opgelost, zal de mechanisatie van het keren, oprapen en binden meer moeilijkheden opleveren.

Fig. 2. Dauwrotten van hennep

Voor een gelijkmatige rotting zal de hennep in het zwad zeker 1 à 2 maal gekeerd moeten worden, hetgeen – indien dit met de hand geschiedt – slechts enkele arbeidsuren per ha vergt. Iets te vroeg geplukte hennep laat zich gemakkelijker en sneller dauwrotten dan overrijpe hennep en geeft ook een betere vezelkwaliteit. Op een enigszins rendabele zaadopbrengst hoeft men in Nederland onder de normale weersomstandigheden in de herfst nauwelijks te rekenen. Het zaad zal dan, tenzij de percelen streng geïsoleerd zijn, hoogstens geschikt zijn voor vogelvoer.

Het oprapen en binden van de gedauwrote droge hennep levert moeilijkheden op – vooral onder enigszins vochtige weersomstandigheden – doordat de vrij gemaakte vezel om de rollen wikkelt. Men heeft hiervoor een oplossing gezocht door het hennepstro te persen, maar dit heeft met geen der beproefde hoge of lage drukpersen tot succes geleid, terwijl de industrie deze in balen aangevoerde hennep moeilijker verwerken kan. Het gedauwrote hennepstro droogt op de hennepstoppel zeer vlot, maar is zeer hygroscopisch en trekt dus ook weer snel vocht aan bij mistig weer.

Dezelfde bezwaren heeft men tot dusverre ontmoet bij de verwerking via een voorbraak over de breekvlasmachine.

De verkregen breekhennepvezel wordt door de industrie gunstig beoordeeld, terwijl voor de houtscheven ook nog een afzetmogelijkheid in de bouwplatenindustrie te vinden is.

Conclusies

Samengevat kan men stellen, dat de teelt geen bijzondere moeilijkheden biedt, evenmin als het oogsten dit zal doen. De moeilijkheden liggen meer bij het roten (speciaal het oprapen en binden) en voorts bij de verwerking. Slaagt men erin dit machinaal op te lossen, dan zijn er zeker mogelijkheden voor een rendabele teelt. In samenwerking met Landbouwschap, IBVL, constructeurs en vlasverwerkende industrie wordt dit jaar getracht de resterende problemen tot een oplossing te brengen. Hiervoor zullen dit jaar wederom een vijftal hennepkernen met een totaal oppervlak van ca. 50 ha worden uitgezaaid.

Ernstig moet gewaarschuwd worden tegen pogingen van bepaalde zijden om in dit stadium van onderzoek reeds tot hennep-teelt op meer uitgebreide schaal over te gaan. Dit is onverantwoord en zal zeker voor de desbetreffende telers tot een teleurstelling leiden.

Wageningen, maart 1964

